

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
despre controlul constituționalității art.48 alin.(4)
din Legea învățămîntului nr.547-XIII din 21 iulie 1995*

Nr.54 din 12.10.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.116-117/62 din 21.10.1999

* * *

* M.O., 1995, nr.62-63, art.692.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Ion VASILATI - judecător
cu participarea Alionei Balaban, grefier, Petru Ciuchitu,
reprezentantul avocatului parlamentar Alexei Potîngă, autorul sesizării,
Ion Creangă, șef al sectorului relații cu autoritățile publice în
Direcția juridică a Aparatului Parlamentului, reprezentantul
Parlamentului, conducîndu-se după art.135 alin.(1) lit.a) din
Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea
Constituțională și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției
constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind
controlul constituționalității art.48 alin.(4) din Legea învățămîntului
nr.547-XIII din 21 iulie 1995.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea avocatului
parlamentar Alexei Potîngă, depusă la 24 mai 1999, în conformitate cu
art.24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Prin decizia Curții Constituționale din 1 iunie 1999 sesizarea a
fost admisă pentru examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării prealabile au fost solicitate puncte de
vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului,
Ministerului Justiției, Ministerului Educației și Științei, Ministerului
Afacerilor Interne, Ministerului Securității Naționale și Ministerului
Apărării.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația
judecătorului-raportor și argumentele părților,
Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

Potrivit art. 48 alin.(4) din Legea învățămîntului nr. 547-XIII din
21 iulie 1995 (în continuare - Legea învățămîntului), rectorul
instituției de învățămînt superior este ales pe bază de concurs de
senatul universitar și este confirmat în post de către Guvern.

La 24 decembrie 1998 Parlamentul, prin Legea nr. 259-XIV** , expune
într-o nouă redacție alin. (4) din art. 48 al Legii învățămîntului, prin
care modifică procedura de numire în post a rectorilor instituțiilor de
învățămînt superior. Astfel, rectorul instituției de învățămînt superior
este ales pe bază de concurs de senatul universitar, cu excepția
rectorilor instituțiilor de învățămînt superior ale ministerelor
afacerilor interne, apărării și securității naționale, care sînt numiți
în funcție de către ministerul respectiv. Rectorii tuturor instituțiilor
de învățămînt superior sînt confirmați în post de către Guvern. Rectorul
este considerat în exercițiul funcției după confirmarea lui de către
Guvern.

** M.O, 1999, nr. 7-9, art. 44.

Avocatul parlamentar Alexei Potîngă, în sesizarea sa, a solicitat
controlul constituționalității modificării operate de legislativ în

art.48 alin.(4) din Legea învățămîntului prin Legea nr.259-XIV din 24 decembrie 1998.

Autorul sesizării consideră că prin această modificare au fost încălcate dispozițiile Constituției și tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Conform art.39 din Constituția Republicii Moldova, art.25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice***, art.21 alin.(2) din Declarația Universală a Drepturilor Omului,**** orice cetățean are dreptul să i se asigure, potrivit legii, accesul, în condiții de egalitate (fără discriminări și restricții nerezonabile), la o funcție publică.

*** "Tratate internaționale", 1998, vol. 1, pag.40.

**** "Tratate internaționale", 1998, vol. 1, pag.15-16.

Noua redacție a art.48 alin.(4) din Legea învățămîntului, în opinia autorului, restrînge exercițiul dreptului cetățenilor de a accede la o funcție publică.

Examinînd opiniile expuse și argumentele părților, Curtea Constituțională consideră necesar a examina dispozițiile contestate din Legea învățămîntului prin prisma art. 39, 43, 54, 66 din Constituție.

Dispozițiile constituționale care consacră drepturile și libertățile fundamentale ale omului au forță obligatorie atît pentru autoritatea legislativă, cît și pentru autoritățile executive și judecătorească. Constituția însă acordă legislatorului posibilitatea de a stabili prin lege, în cazuri concrete, anumite limite. În cazul în care legislatorul dispune de mai multe soluții pentru a specifica în legile adoptate drepturile și libertățile fundamentale, stipulate în dispozițiile constituționale, posibilitatea de a alege constituie prin sine însăși o limitare. Regula generală dispune însă că restrîngerea unor drepturi fundamentale nu poate să suprimă esența lor.

Examinînd dispozițiile contestate din Legea învățămîntului, Curtea Constituțională reține următoarele.

Art.39 alin.(2) din Constituție dispune că oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică. Dispozițiile articolului nu detaliază condițiile, modul și particularitățile de ocupare a unei funcții publice, lăsînd ca acestea să fie reglementate prin lege.

Conform art.14 din Legea serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995*, ocuparea funcțiilor publice se face prin angajare, numire, alegere sau concurs.

* M.O., 1995, nr.61, art.681.

Prin urmare, optarea pentru oricare modalitate de a accede la o funcție publică ține de voința Parlamentului.

Potrivit art.66 lit.a) din Constituție, adoptarea legilor, hotărîrilor, moțiunilor sînt atribuții de bază ale Parlamentului, care, evident, poate să stabilească și modalitățile de ocupare a funcțiilor publice.

Așadar, legislativul era în drept să stabilească norme legislative referitoare la sistemul de învățămînt, în general, și la funcțiile de conducere ale instituțiilor de învățămînt superior, în special. Stabilirea unei modalități distincte de ocupare a funcțiilor de conducere pentru unele instituții de învățămînt superior este o opțiune a legislativului și nu contravine art.39 din Constituție. Curtea Constituțională, în Hotărîrea nr. 29 din 27.10.1977**, a menționat deja că "în cazul în care legea sau o normă a ei încalcă dispozițiile ori principiile Constituției, ele sînt declarate neconstituționale, iar în cazul unei opțiuni este imposibilă examinarea juridică a problemei de neconstituționalitate".

** M.O., 1997, nr.76, art.31.

Art.54 din Constituție dispune că exercițiul unor drepturi sau al

unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea siguranței naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea anchetei penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale ori avarii. Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Astfel, afirmația despre restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți prin actul supus controlului constituționalității urmează să fie examinată prin prisma prevederilor art.39 alin.(2) din Constituție, potrivit cărora legea este unicul act care stabilește modul de accesare la o funcție publică.

Curtea Constituțională consideră că Legea nr.259-XIV, care stabilește o modalitate de ocupare a unei funcții publice, a fost adoptată de legislativ în limita prevederilor constituționale, iar conținutul ei nu restrânge exercițiul drepturilor și libertăților cetățenilor.

Argumentele prin care în sesizare se susține că dispozițiile art.48 alin.(4) din Legea învățământului contravin Declarației Universale a Drepturilor Omului (art.21 alin.(2)) și Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice (art.25) sînt neîntemeiate, deoarece prevederile art.48 din Lege corespund dispozițiilor acestor acte pentru motivele expuse mai sus.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.135 alin.(1) lit.a), art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.62 lit.a) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1.Recunoaște constituționale dispozițiile art.48 alin.(4) din Legea învățământului nr.547-XIII din 21 iulie 1995 (în redacția Legii nr.259-XIV din 24 decembrie 1998).

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, intră în vigoare la data adoptării, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

Președintele
Curții Constituționale

Pavel BARBALAT

Chișinău, 12 octombrie 1999.
Nr. 54.